

STIJLBOEK KENNISPARK

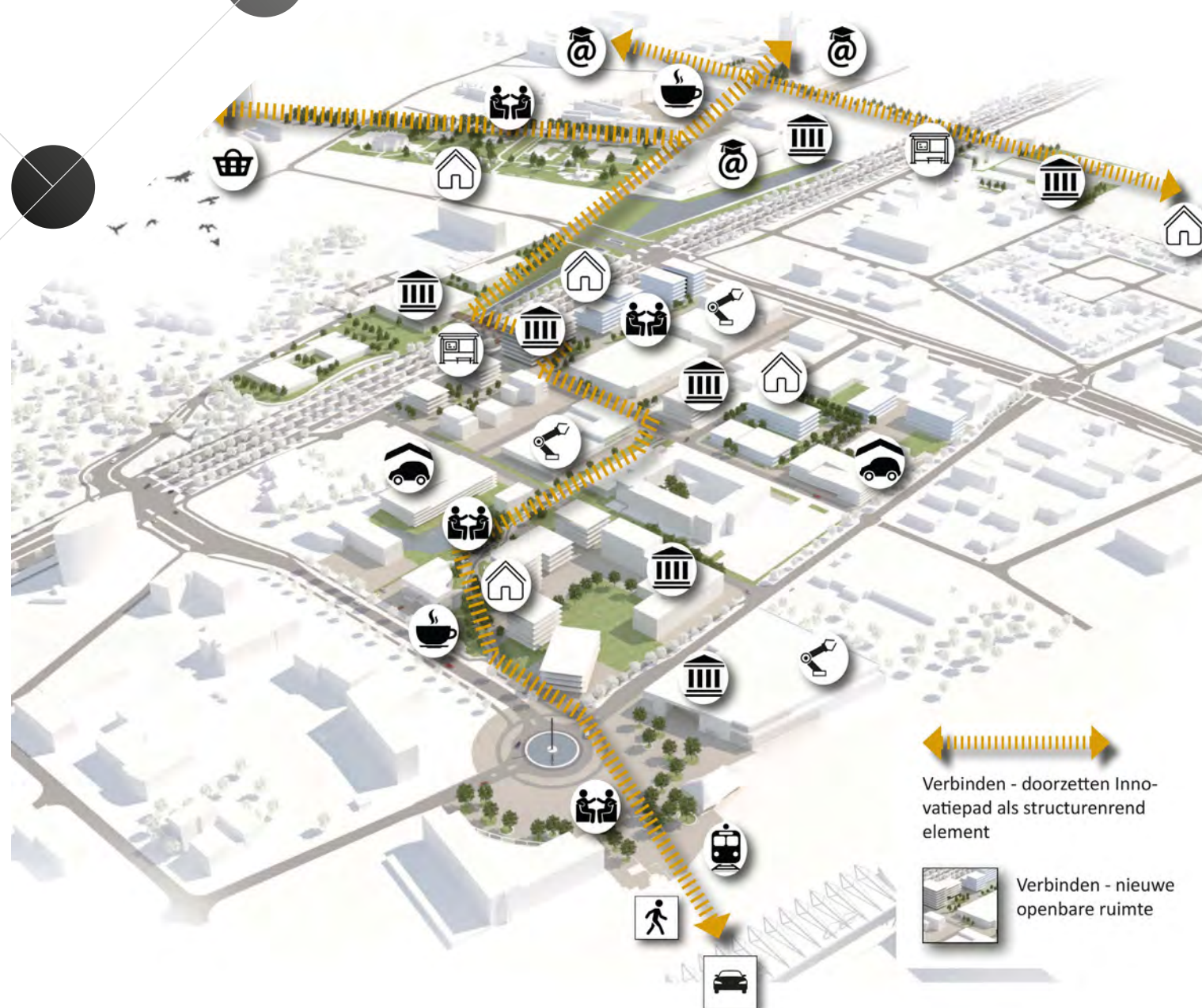
4E CONCEPT

STIJLBOEK KENNISPARK

INLEIDING

Het stijlboek Kennispark is gemaakt om op een praktische manier handen en voeten te geven aan de transformatie van het huidige B&S Park naar de gewenste campuskwaliteit zoals die omschreven wordt in de opgestelde en aangenomen structuurvisie.

Het is tevens een handleiding voor ontwikkelende partijen op het Kennispark om te komen tot een gezamenlijke totaal inrichting van het gebied, conform de uitgangspunten van de structuurvisie. Ook is het een eerste aanzet om te komen tot een gezamenlijke vormgeving en beheer van de publieke ruimte op het Kennispark.

Innovatiepad

Structuurvisie

ONDERWERP

Inleiding

datum: november 2020

2

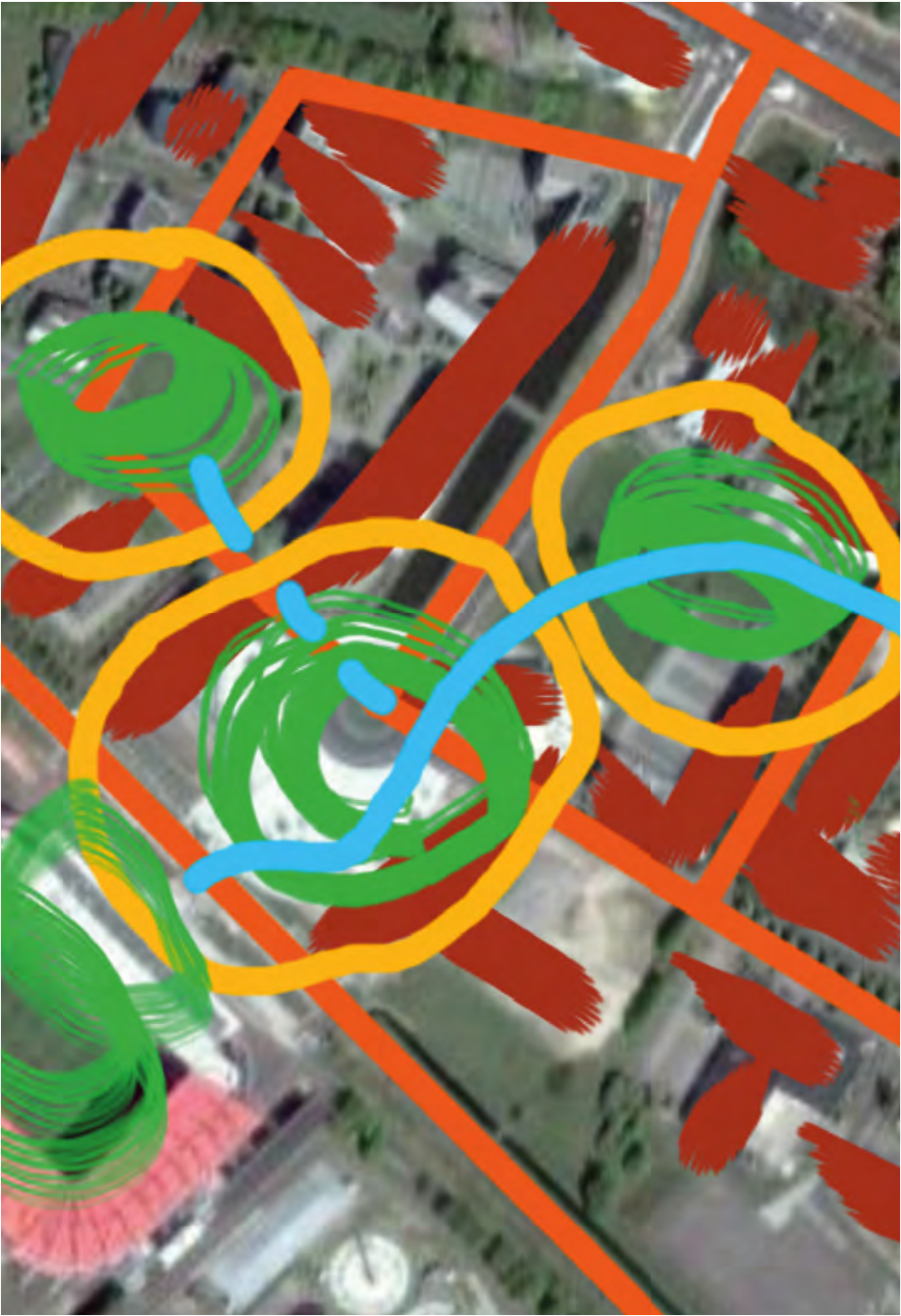
GEWENSTE ONTWIKKELING

De doelstelling van de vastgestelde gebiedsstrategie is om van de UT en het B&S Park één gebied te gaan maken. Om deze twee werelden met elkaar te verbinden tot één gebied en om de community van de UT met zijn ontmoetingsplekken ook op het B&S Park te realiseren is focus nodig. De leidraad hiervoor is de vastgestelde structuurvisie.

De focus van de transformatie op het B&S Park ligt in eerste instantie op ontwikkelingen aan en rondom het Innovatiepad.

Wij willen niet alleen de UT met het B&S Park en Twekkelerveld sterker verbinden maar ook gebouwen onderling. Op het B&S Park staan gebouwen op individuele kavels, vaak gescheiden door hekwerken of andere erfafscheidingen. De gebouwen zijn op de rijbaan georiënteerd en op hun beurt zijn de rijbanen de huidige structuurdragers van het gebied zijn

Aan en rondom het Innovatiepad ontstaat op het B&S Park een nieuwe verbindende openbare soms semiopenbare ruimte voor de voetganger en de fietser. Deze nieuw ontstane ruimtes worden de structuurdragers van het gebied voor de toekomst. Nieuwe en getransformeerde gebouwen zijn gericht op deze nieuwe ruimtes. Naast de innovatieve bedrijven die zich presenteren aan de nieuw ontstane ruimtes willen we ook de functies wonen en verblijven toevoegen langs de nieuwe structuurdragers. Dit gaat alleen lukken als aan en rondom het Innovatiepad de parkerende auto minder ruimte in beslag neemt. In de huidige situatie wordt de beschikbare ruimte door het gebouw en de parkeerplaatsen ingevuld. Groen zijn hooguit de rest stroken langs de kavelgrenzen. Door het merendeel van de auto's elders, centraal te parkeren ontstaat pas de ruimte voor de nieuwe verbindingen en verblijfsplekken. Tegelijkertijd kan de landschappelijke kwaliteit opgewaardeerd worden. Dat zal het Kennispark een enorme kwaliteitsimpuls geven.

Nieuwe clusters met verblijfskwaliteiten.

Openbare ruimte zonder kavelgrenzen

Ontmoetingsplekken met groen

COALITIESTEDENBOUW

BESTAANDE KADERS

Om bij de vormgeving van het Kennispark een hoge kwaliteit te waarborgen moet rekening gehouden worden met de verschillende overkoepelende projectplannen als genoemd in dit Stijlboek, het stedenbouwkundig plan en het mobiliteitsplan. Tevens kan er bij het ontwikkelen van de openbare ruimte gebruik worden gemaakt van een Green Deal Fonds en heeft de gemeente Enschede de ambitie om met het kennispark hoog te scoren als een BREEAM-gebied. Al de genoemde documenten zullen door de gemeente worden vastgesteld als beleid en krijgen daarmee dan ook een verplichtend karakter.

Door de gemeente al vastgestelde uitgangspunten zijn de structuurvisie en het geldende bestemmingsplan. Zij vormen het juridisch-planologische kader.

STEDENBOUWKUNDIG PLAN EN MOBILITEITSPLAN

De ambitie is uitgesproken om het Kennispark de komende jaren uit te bouwen tot een dynamische toplocatie met internationale allure. Dit kan alleen gezamenlijk. Er is grote winst te behalen door in samenwerkingsverbanden collectieve opgaven, zoals het parkeren en vergroening, gezamenlijk op te lossen; oftewel coalitiestedenbouw.

Binnen Kennispark wordt ingezet op drie gebiedssferen.

In de Shared Campus wordt de openbare ruimte hoogwaardig ingericht en interactie uitgelokt. Er liggen kansen voor een concentratie van voorzieningen, functies en bebouwing. De gebouwen kennen veel wisselwerking tussen binnen en buiten.

In de Etalage moet duidelijk de innovatie, dynamiek en hoogwaardige kennisontwikkeling worden uitgestraald; het is het visitekaartje van het Kennispark.

In het district is ruimte voor allerlei vormen van R&D en productie. Een no-nonsense gebied met grote productiehallen tot kleinere kantoren.

De huidige openbare ruimte biedt onvoldoende mogelijkheden tot interactie. Het stedenbouwkundig plan biedt mogelijkheden om

bebouwing te intensiveren, een rijkere programmatische mix toe te laten en een uitnodigende, groene openbare ruimte in te richten. Voor nieuwe ontwikkelingen zijn concrete ontwikkelprincipes opgesteld, zoals dichtheid, bouwhoogte, functiemix, plinten, rooilijnen, bouwmassa, overgangen publiek-privé en verduurzaming.

Om een transitie te bewerkstelligen naar een aantrekkelijk werklandschap zijn aanpassingen aan het verkeersnetwerk en slim omgaan met mobiliteit nodig: minder aandacht voor de auto en meer aandacht voor lopen, fietsen en het OV.

GREEN DEAL (REGIO DEAL)

De Green deal middelen slaan neer in het shared campus gebied, daar waar de ontmoeting en verbinding moet plaatsvinden. Daarbij is duidelijk dat primair ruimte voor Green Deal-projecten te vinden is in het huidige versteende gebied (i.c. de parkeervoorzieningen) en te ontwikkelen nieuwe kavels.

Doelstellingen Green Deal

- Bevordering van het vestigingsklimaat op Kennispark;
- Realiseren van een groene prettige buitenruimte die 'ontmoeten en verbinden' en het campusgevoel stimuleert;
- Daarmee dragen de middelen bij aan vergroting van de aantrekkingskracht van Kennispark voor talent;
- Bijdragen aan de BREEAM- ambitie (groen en duurzaam);
- Bevorderen van een gezonde leefstijl in een groene omgeving;
- Vergroting van de biodiversiteit.

De realisatie van de Green Deal investeringen in het shared campusgebied hebben een voorbeeldfunctie voor toekomstige soortgelijke ontwikkelingen elders op Kennispark.

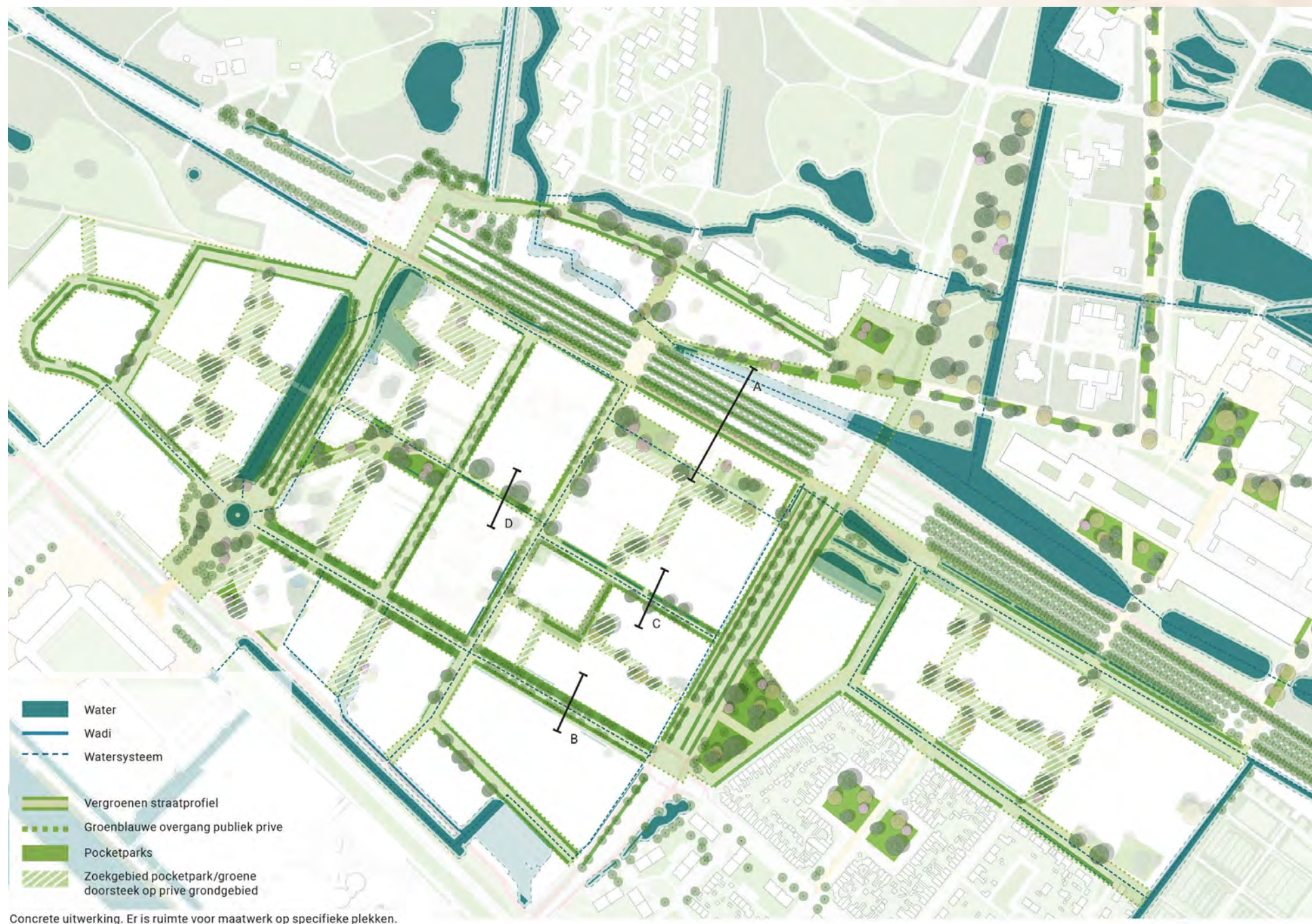
Binnen het Green Deal Fonds-project richten wij ons in eerste instantie op de herinrichting van de openbare ruimte in het Kennispark, om daarmee de transformatie naar een groene campusomgeving te continueren. De middelen uit de Green Deal zijn bedoeld voor herstructurering van buitenruimte:

ONDERWERP

Bestaande kaders

datum: november 2020

4

- Weghalen bestaande stenen/verhardingen en inruilen voor groen / halfverharding
- Perceeloverschrijdend: dit betekent dus 'hekkens weg'
- Realisatie van doorgaande, perceeloverschrijdende voet- en fietspaden, die aansluiting zoeken bij aanliggende panden
- Realisatie nieuw groen (bomen / struiken / gras) om mede daarmee de biodiversiteit te vergroten.
- Voorzieningen die ontmoeting faciliteren

Een tweede deel van het Green Deal Fonds is bestemd voor op ontmoeting gerichte inrichting van de buitenruimte (straatmeubilair, sport- en spelfaciliteiten).

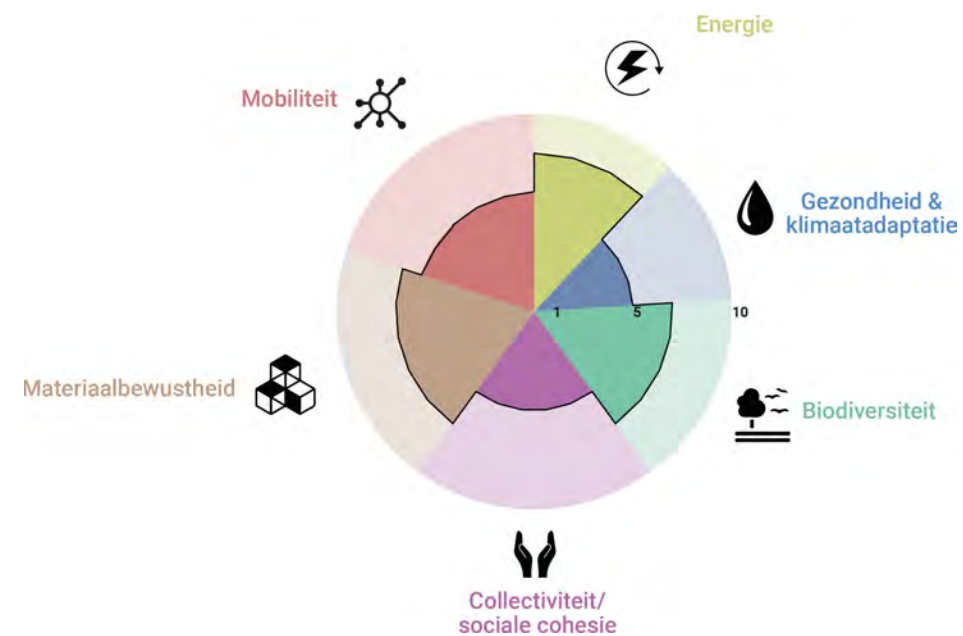
De specifieke eisen die gesteld worden aan de Greendeal aanvragen zijn terug te vinden in de subsidieverordening.

GREENDEAL - BREEAM

BREEAM-GEBIED

BREEAM staat voor Building Research Establishment Environmental Assessment Method en wordt gebruikt in meer dan 80 landen wereldwijd. De methode is oorspronkelijk ontwikkeld door het Building Research Establishment (BRE). Dutch Green Building Council heeft de methode geschikt gemaakt voor Nederland. Vandaar BREEAM-NL. Met BREEAM-NL gebied wordt de duurzaamheidprestatie van een heel gebied beoordeeld en verbeteringen gestimuleerd. Zowel de herontwikkeling van bestaande gebieden als de ontwikkeling van nieuwe gebieden kan worden beoordeeld op een zestal duurzaamheidscategorieën: gebiedsmanagement, synergie, bronnen, ruimtelijke ontwikkeling, welzijn & welvaart en gebiedsklimaat. Met Kennispark willen we van 0 sterren nu naar 4 sterren ('excellent') groeien.

Naar een 4-sterren BREEAM

Om een zo hoog mogelijke BREEAM-score te waarborgen dienen nieuwe ontwikkelingen altijd te worden gedaan met de volgende BREEAM-onderdelen in het achterhoofd:

- Materialen zijn hergebruik en/of kunnen weer hergebruik worden na afloop van het gebruik op Kennispark
- Keuzematerialen instijlboek zijn gebaseerd op een Levenscyclusanalyse.
- Voorschrijven FSC hout
- Voorgeschreven materialen hebben een verantwoorde herkomst (ISO 14001-, EMS certificaat, etc)
- Voldoende waterberging in het gebied. Minimaal 90mm per m2 verhard oppervlak.
- Materialen, water en groen dragen bij aan het verminderen van hittestress. Toetsingen materialen middels SRI (solar reflective index)
- Verhogen biodiversiteit met voorgeschreven groen

Vormgeven aan interactie

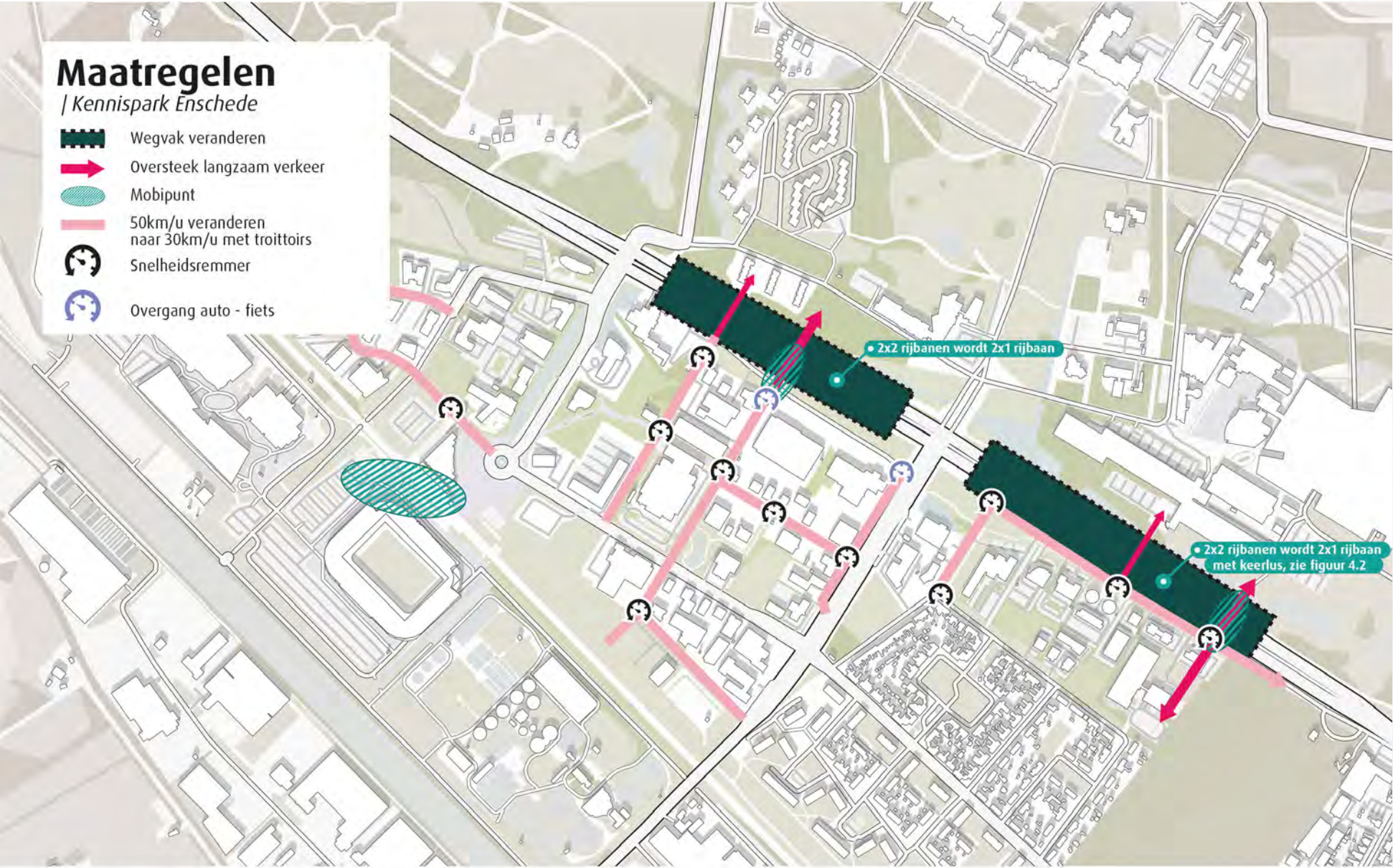
ONDERWERP

Bestaande kaders

datum: november 2020

6

MOBILITEITSMATREGELEN

Concrete uitwerking uit Mobiliteitsplan (GoudappelCoffeng). Er is ruimte voor maatwerk op specifieke plekken.
Maatregelen in het kader van de mobiliteit

KWALITEIT OPENBARE RUIMTE

Het anders organiseren van het parkeren heeft een sleutelrol in het slagen van de gebiedsstrategie. Wij willen hierbij de auto niet bannen uit het kerngebied. Ruimte voor parkeerplaatsen vlak bij een gebouw zal altijd mogelijk moeten zijn en ook bevoorradig zal mogelijk moeten zijn. Het gaat om de grote hoeveelheid werknemers die s'ochtends met de auto komen en aan het einde van de werkdag weer vertrekken. De auto staat de gehele werkdag stil en vraagt veel ruimte die veel beter voor de gebiedsdoelen ingezet kan worden.

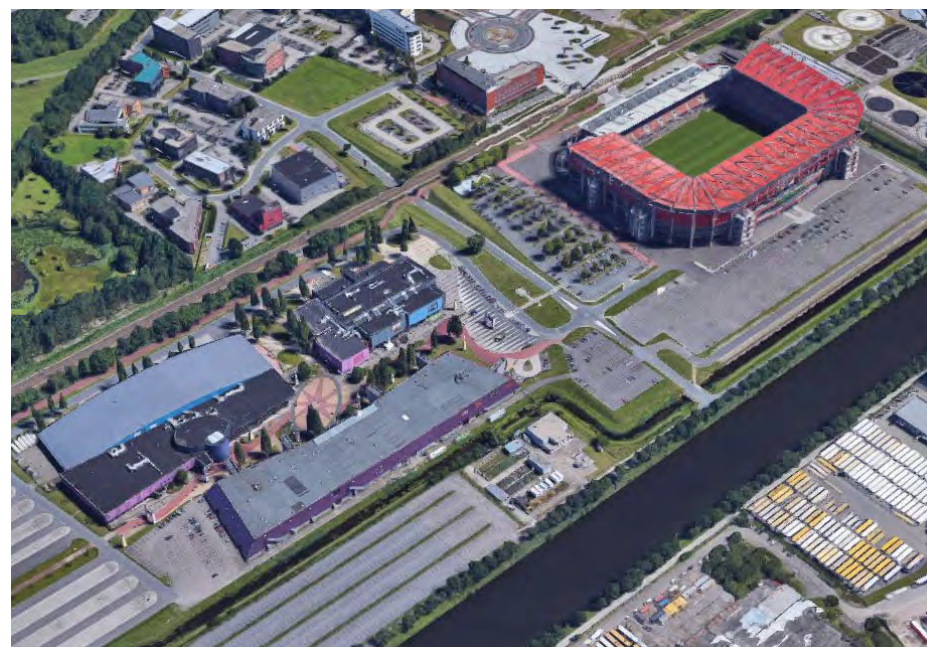
Hiervoor kunnen meerdere mogelijkheden worden uitgewerkt. De meest makkelijke oplossing is meer gebruik maken van de enorme parkeercapaciteit die rondom de Grolsch Veste beschikbaar is. Een tweede mogelijkheid is gebouwd parkeren, op korte afstand naar de gebouwen. Dat vraagt om een extra financiële inspanning. De derde mogelijkheid is het aanleggen van tijdelijke parkeerplekken op braakliggende terreinen en dat dan weer te combineren met tijdelijk groen.

Tijdelijk parkeren en tijdelijke groen inrichting

Huidige parkeren op Kennispark

Enorme parkeercapaciteit rond het stadion

parkeergarage

ONDERWERP

Gewenste ontwikkeling

datum: november 2020

8

CAMPUSKWALITEIT

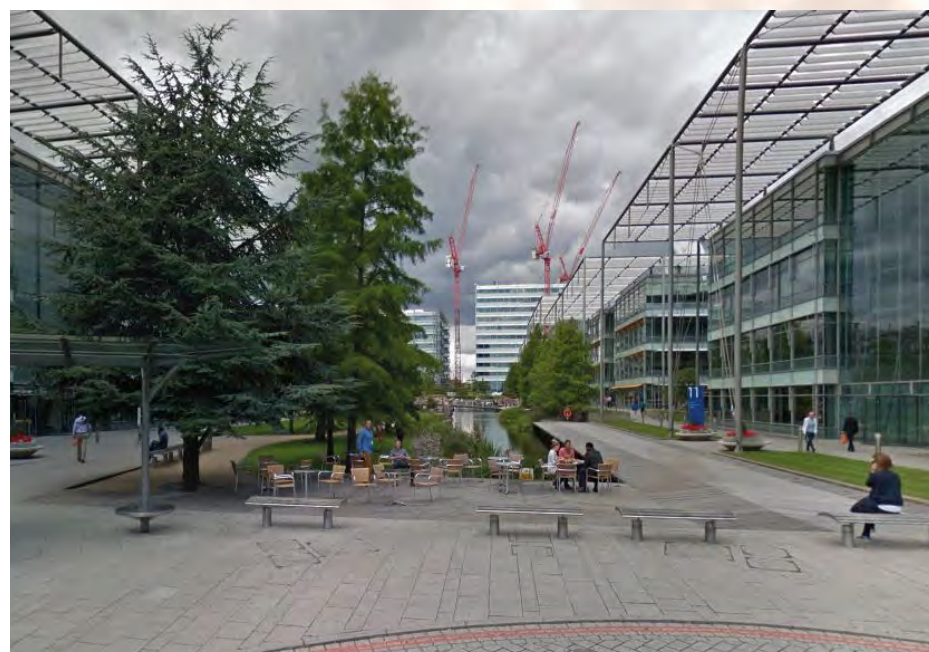
De community op de UT heeft zijn unieke kwaliteit te danken aan de campusopzet. Op het B&S Park zorgt ieder bedrijf voor zichzelf. Wat de campus van de UT in het groot is, zouden campusgebouwen op het B&S moeten faciliteren.

Campusgebouwen zijn multifunctionele gebouwen waarin meerdere bedrijven zijn gevestigd en waar gedeelde voorzieningen zijn gesitueerd. In principe zijn het moderne bedrijfsverzamelgebouwen. Er is wel een belangrijk verschil. De “shared facilities”, vooral de cafés en detailhandel, vaak om een atrium gesitueerd, zijn openbaar toegankelijk. Een bezoeker van de UT kan overal lunchen als hij op bezoek is bij de UT. Dat zouden campusgebouwen op het Kennispark ook moeten gaan bieden. Wij moeten deze campusgebouwen op meerdere plekken langs en rondom het Innovatiepad realiseren om de dynamiek niet op één plek te concentreren. De meerwaarde van het spreiden ligt voor de hand, korte afstanden en een directe kwaliteitsimpuls voor de bestaande gebouwen. Campusgebouwen zijn hoofdzakelijk bedrijfsverzamelgebouwen voor de high tech doelgroepen van Kennispark gecombineerd met een mix van “shared facilities”.

Voorzieningen gaan we daarom niet in separate voorzieningengebouwen realiseren.

GEORGANISEERD IN CLUSTERS

De Campusgebouwen in het B&S deel zijn gerangschikt in verschillende clusters die een gemeenschappelijke openbare/semiopenbare ruimtes hebben. Deze openbare ruimtes zijn per cluster verschillend, maar hebben eenzelfde basis inrichting en zijn onderling verbonden door het Innovatiepad. In de nieuwe openbare ruimte wordt rekening gehouden met de klimaatverandering en de duurzaamheidsambities van de gemeente Enschede. De inrichting zal hittestress verminderen door vergroening, water bergen en biodiversiteit verhogen. De materialen en

Verblijfsruimten in een “High Tech” werkomgeving

Ontmoeting organiseren in een werkomgeving

ONDERWERP: HOE

STIJLBOEK KENNISPARK

Gemeente Enschede

CAMPUSKWALITEIT

Zitelementen zijn plekken voor ontmoetingen

beplantingen zijn zorgvuldig gekozen en stimuleren het verblijven in deze nieuw openbare ruimtes die dus ook deels op private kavels aangelegd gaan worden. In combinatie met nieuwe gebouwen en functies zoals cafés zal een omgeving gerealiseerd worden waarin ook gewoond wordt. In het toekomstperspectief van de visie wordt een nieuwe openbare ruimte geschetst die gebouwen en deelgebieden met elkaar verbindt. Het zijn niet de autowegen zoals dat op een bedrijventerrein gebruikelijk is. De verbinding bestaat uit langzame verkeersroutes, langs paden en over pleinen en langs gebouwen.

Om deze doelstellingen te kunnen bereiken zijn verschillende stappen nodig die onderling een sterke samenhang hebben. De aanpak vraagt om een toolkit voor de openbare ruimte. Parkeren speelt een sleutelrol. Hiervoor is een stip op de horizon nodig en tijdelijke oplossingen bij de transformatie. De toolkit bevat dus ook parkeren. Als de ruimtelijke structuur een ander accent krijgt, moet ook de bestaande openbare ruimte langs de autowegen worden aangepast. Minder een auto-inrichting, meer in balans met de transformatie. Als de gebouwen aan een gezamenlijke openbare ruimte komen te liggen, moet de materialisatie van de ruimte niet wisselen bij de eigendomsgrens. Deze grens mag geen rol spelen bij de inrichting. Dat vraagt om samenwerking tussen de partijen, eenduidige materiaalkeuzes en gezamenlijk beheer. In de huidige situatie met individuele kavels zonder samenhang is parkmanagement amper noodzakelijk. Zodra een samenhangende openbare ruimte gemaakt wordt ontstaat vanzelf de behoefte aan parkmanagement.

Verblijfsclusters op de campus van de Universiteit Twente

ONDERWERP

Clusters met verblijfsruimte

datum: november 2020

10

Clusters tussen gebouwen in een “High Tech” werkomgeving met verblijfskwaliteit, groen en water en ingericht voor langzaam verkeer

OPENBARE RUIMTE

ONTMOETEN

Op het huidige B&S Park moet ruimte ontstaan voor meer campuswaardige openbare ruimte om te verblijven en om de belevingswaarde te verhogen. Gebouwen die ontmoeting faciliteren sluiten naadloos aan op deze openbare ruimten. Er moet meer ruimte komen voor functies die bijdragen aan dynamiek om zo een echte innovatiecampus te worden. Het gaat om functies zoals (kleinschalige) horeca en detailhandel en events. Om ruimte voor deze functies te creëren moet voor de vele auto's een andere plek worden gevonden, meer uit het zicht.

De campus van de universiteit heeft zich op de grond van een voormalige landgoed ontwikkeld. Veel oude landschappelijke structuren vormen nog steeds het raamwerk van de universiteit. Het vertrekpunt voor de transformatie van het B&S Park is anders. Het terrein is intensiever bebouwd met een heel ander patroon. Door nieuwbouw neemt de concentratie van gebouwen nog verder toe. Het beeld van een landschapscampus zal op het B&S Park met zijn individuele ontwikkelingen niet ontstaan. De campuskwaliteit zit in gebouwen met grote atria waar verschillende bedrijven gevestigd zijn, grote en kleine, incubators en doorstartende bedrijven, gecombineerd met voorzieningen en een gezamenlijke nieuwe openbare ruimte tussen de gebouwen.

Een eerste nieuw inrichtingsprincipe is dat de ruimte om al deze gebouwen hoogwaardig bestraat is. De gebruikers van het B&S Park lopen vlak langs de gebouwen, zien wat er binnen gebeurt. In de bestrating liggen veel groene vlakken, boomgroepen, waterpartijen zodat geen stenig beeld ontstaat.

BOUWSTEEN NR 1, HOOGWAARDIGE BESTRATING

Als standaard bestratingsmateriaal in de nieuwe verblijfsruimten kiezen we voor de stenen die liggen op het stationsplein. Het zijn stenen van beton, met een toplaag van natuursteen. Volgens de producent gaat het om kwalitatief hoogwaardige betonproducten die de visuele beleving van moderne architectuur afronden. Niet zo maar een steentje dus, maar één met een uitstraling die past bij een nieuw te realiseren campuskwaliteit. Een eerste voorbeeld is inmiddels aangelegd bij de nieuwe hal van Demcon.

De stenen worden gelegd tegen de gevel van de nieuwe campusgebouwen, daar waar deze grenzen aan de verblijfsruimte. Langs een gebouw is de eerst zes meter voor de gevel voorzien van bestrating. De wandelende en fietsende passanten hebben daardoor een direct contact met het gebouw en via de glazen geveldelen in de plint, met hetgeen er binnen het gebouw gebeurt. Deze bestrating is tevens overrijdbaar door auto's en kleinere vrachtwagens voor bevoorrading. Naast en tussen de gebouwen is, indien er ruimte is, een beperkt aantal parkeerplaatsen aanwezig voor een invalide bezoeker of iemand die een kort bezoek aan het betreffende bedrijf brengt.

Na de zes meter bestrating kan de verharding overgaan in groen partijen. Deze overgang is altijd rafelig en niet volgens een harde lijn. Waardoor bestrating en beplanting als het ware op een natuurlijk manier in elkaar overgaan.

BOUWSTENEN

Nieuwe openbare ruimte voor Kennispark

ONDERWERP

Bouwstenen openbare ruimte

datum: november 2020

12

Hoge kwaliteit bestrating tot aan de gevel..

Gewenste overgang tussen bestrating en groen is hier goed geïllustreerd.

Mooie bestrating langs de gevel

HET TAPIJT

In het toekomstperspectief voor het Kennispark wordt een nieuwe openbare ruimte geschetst die gebouwen en buitenruimte direct met elkaar verbindt. Het zijn niet langer de autowegen die de openbare ruimte structureren, zoals dat op een bedrijventerrein gebruikelijk is. De nieuwe verbindingen bestaan uit langzame verkeersroutes, langs paden en over pleinen. Ook bestaande wegen kunnen worden omgevormd naar verblijfsruimten met campuskwaliteit. De verkeersdruk moet dan wel van die wegen verdwijnen. Er zal meer aandacht zijn voor wandelen en fietsen en er zullen ook plekken ontworpen moeten worden waar fietsen gestald kunnen worden.

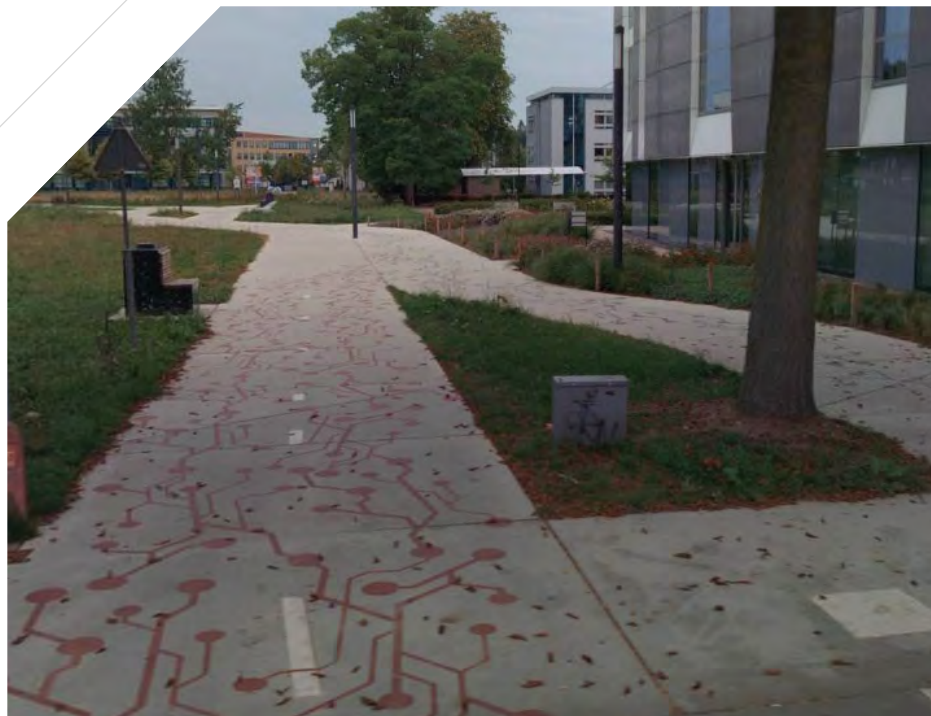
Het huidige Innovatiepad met haar typische bestratingselementen blijft gehandhaafd daar waar het de verbinding tussen de diverse cluster vormt. In het cluster zelf worden de betonplaten vervangen door de nieuwe bestrating die hoort bij de inrichting van de clusters. De platen kunnen vervolgens gebruikt worden om nieuwe verbindingen te maken naar nieuwe cluster die nog ontwikkeld moeten worden en die niet direct langs het huidige Innovatiepad liggen.

Om de doelstellingen van het Kennispark te kunnen bereiken zijn verschillende stappen nodig die onderling een sterke samenhang hebben. De aanpak vraagt om een toolkit voor de openbare ruimte. Parkeren speelt een sleutelrol. Hiervoor is een stip op de horizon nodig maar ook tijdelijke oplossingen tijdens de transitie.

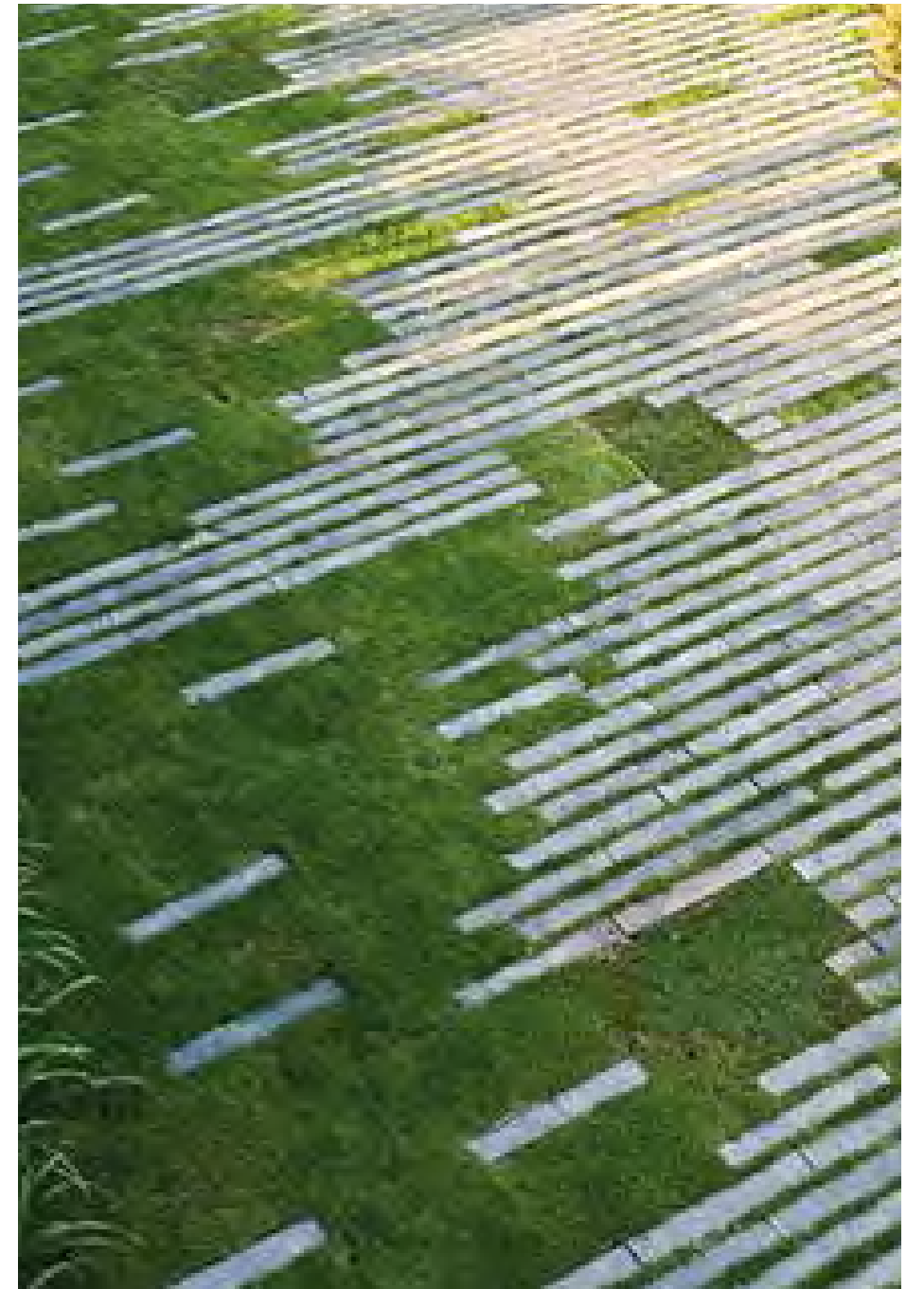
De tijdelijke parkeerplaatsen die nodig zijn tijdens de transitie van het B&S park naar Kennispark worden altijd aangelegd in halfverharding. Dit om duidelijk te laten zien dat ze een tijdelijke oplossing zijn en omdat dit materiaal eenvoudig kan worden verwijderd en hergebruikt bij een nieuwe tijdelijke parkeerplek. Op zich is dat weer een voorbeeld van circulair gebruik van materialen.

Braakliggend terrein moet ook een tijdelijk invulling krijgen die bijdraagt aan de vergroting van biodiversiteit en daarmee ook een positieve invloed heeft op de belevingswaarde.

BESTRATING

Innovatiepad met kenmerkende bestrating

Geleidelijke overgang van verharding in groen

ONDERWERP

Het tapijt

datum: november 2020

14

Tijdelijk groen

Tijdelijke parkeerplaats in halfverharding

Geleidelijke overgang van verharding in groen

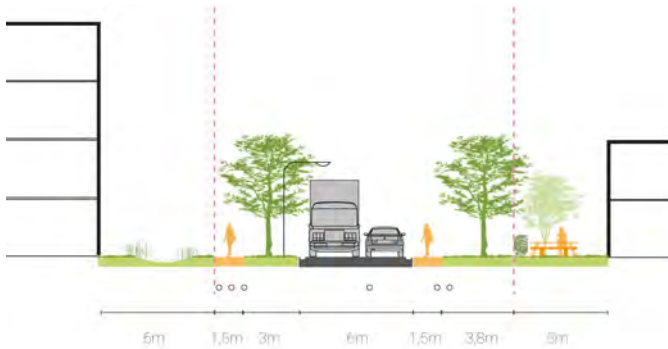
De eigendomsgrens mag geen rol spelen bij de inrichting van het gebied en moet in de nieuwe situatie onzichtbaar zijn in de verblijfsruimten.

Een voorwaarde om het talent letterlijk ‘aan de andere kant van de Hengelosestraat te krijgen’ is dat we campuswaardige gebouwen clusteren met voorzieningen die ontmoeting faciliteren en geschikt zijn voor het samenwerken tussen bedrijven. Wat de campus van de UT als geheel faciliteert, moeten op het B&S Park gebouwclusters samen met de nieuwe openbare ruimte bewerkstelligen die goed met elkaar verbonden zijn.

Verblijfsplek die ook tijdelijk zou kunnen zijn

Nieuw profiel C voor de Institutenweg

Voorbeeld vergroening van een erftoegangsweg in het kennispark

Voorbeeld vergroening van het Innovatiepad

Nieuw profiel D voor het Innovatiepad

ONTMOETING

BOUWSTEEN NR 2 ONTMOETING FACILITEREN IN DE OPENBARE RUIMTE

Binnen een cluster met een gezamenlijk openbare ruimte zijn veel verschillende elementen te bedenken die het verblijf in die ruimte aangenaam maken en die stimuleren om er te verblijven, te relaxen, maar ook om er te werken. Per cluster zal hiervoor een ontwerp gemaakt worden. Vast uitgangspunt is dat er verschillende verticale elementen gebruikt worden die de ruimte delen en geleiden en die ervoor zorgen dat de ruimte niet toegankelijk is voor auto's.

Een veelheid aan elementen is mogelijk. Bomen, boomgroepen, palen, hangmatten, hangroosters, banken, stoelen en pergola's.

Naast de bestrating van het type dat ook op het stationsplein ligt is er ruimte voor groen. Afhankelijk van de ruimte wordt er gekozen voor gras met de mogelijkheid om erop te liggen en sierbeplantingen aangevuld met bomen voor een aangename groene sfeer, maar ook om schaduw te brengen in de openbare ruimte.

De openbare ruimte faciliteert de mogelijkheid om er te werken. Niet alleen via zit mogelijkheden en digitale verbindingen, maar ook vergader plekken en zelfs schermen waarop geprojecteerd kan worden.

Indien de ruimte het toelaat zal ook plek gereserveerd worden voor sport en spel. Een pannaveldje of een basketbalpaal of veldje is een optie, maar ook elementen waaraan een body work-out kan plaatsvinden.

WAAR GAAN WE ZITTEN

Werken in de openbare ruimte is fijn

Verblijfsruimte met een dak van bladeren

Chillen onder werktijd

ONDERWERP

Ontmoetingen in de openbare ruimte

datum: november 2020

18

Ruimtegeleding door middel van verticale objecten

Op deze manier ontwikkel je nieuwe creatieve ideeën

De mobiele werkplek met vergaderruimte

Onder een pergola is het aangenaam te verblijven

Samen sporten in de openbare ruimte

Ontmoeting op het bankje onder de bomen

GROENINRICHTING

BOUWSTEEN NR 3 BEPLANTINGEN

Voor de beplantingen is het sortiment dat gebruikt wordt langs het Innovatiepad leidend. De soorten lijsten worden overal in de nieuwe openbare ruimtes toegepast als basis beplanting. Waar dat gewenst is wordt het sortiment ter plaatse uitgebreid met bomen en struiken. Het gebruikte mengsel heeft de merknaam “Fleur Robuste”.

“Fleur Robuste” is een verantwoorde oplossing voor fleurig openbaar groen. De grote groepen vaste planten verfraaien de omgeving. Het is een kleurrijk en onderhoudsarm alternatief voor gazon en traditionele heesterbeplanting. Dit beplantingsconcept omvat een selectief sortiment sterke vaste planten, waarbij de manier waarop het toegepast wordt belangrijk is. Een juiste toepassing maakt het onderhoud eenvoudig en zorgt voor lage beheerkosten. Het is een onderhoudsvriendelijke beplanting met een enorme belevingswaarde vanwege haar natuurlijke schoonheid en de afwisseling in kleur en structuur door de jaargetijden heen. De bloemrijke planten komen in een wisselende samenstelling over het gehele plantvak terug. De evenwichtige combinatie van langbloeiende vaste planten en siergrassen, zorgt voor een kleurrijke border die weinig onderhoud nodig heeft.

Om de transitie naar een groenere en mensvriendelijke omgeving snel te laten verlopen is het op voorhand planten van boomgroepen een goede start. Deze clusters bomen vergroten de belevingswaarde in het gebied, verhogen de biodiversiteit en bieden mogelijkheden voor aangename verpozing in de schaduw als het hoog zomer is. Dit is een goedkope oplossing met snel resultaat die, als later blijkt dat de plek anders ingericht moet worden ook weer eenvoudig kan worden verwijderd of zodanig gedund dat ze een nieuwe functie krijgen in de openbare ruimte. Als bijdrage aan de duurzaamheidsopgave binden deze boomgroepen ook een aanmerkelijke hoeveelheid CO₂.

Nu al beginnen met het aanplanten van boomgroepen

Voorbeeld lijst “Fleur Robuste” beplanting langs het Innovatiepad

PLANTVAKKEN

Vaste planten in de openbare ruimte

ONDERWERP

Beplantingen

datum: november 2020

20

Groen zorgt voor een aangenaam verblijfsklimaat

Groen zorgt voor een aangenaam verblijfsklimaat, kan eenvoudig aangelegd worden terwijl de kosten laag zijn

WATERBERGING

BOUWSTEEN NR 4 WATER

Wateropvang speelt een belangrijke rol. Als het gebied wil voldoen aan de BREAAAM eisen zal een groot deel van het regenwater dat in het gebied valt plaatselijk opgevangen moeten worden. Als eerste is daarvoor aangewezen de eigen kavel. Omdat deze vaak geen ruimte hebben zal de collectieve ruimte de volgende plaats zijn waar het water opgevangen moet worden.

In de nieuwe openbare ruimtes binnen de verschillende clusters moet ruimte worden gereserveerd voor de tijdelijke berging van overvloedig regenwater. Bij de nieuwe inrichting zal de nadruk liggen op een klimaatadaptieve inrichting. Dat betekent dat de neerslag zoveel mogelijk wordt geborgen daar waar het valt. Hierdoor komt het ten goede aan het lokale grondwater. Bovendien voorkomen we daarmee bij hevige neerslag grote piekafvoeren en wateroverlast. Door het water in het groen te bergen en verharding zoveel mogelijk te beperken, dragen we tevens bij aan het beperken van hittestress tijdens warme perioden. Ook de biodiversiteit vaart wel bij meer groen en water.

WATER

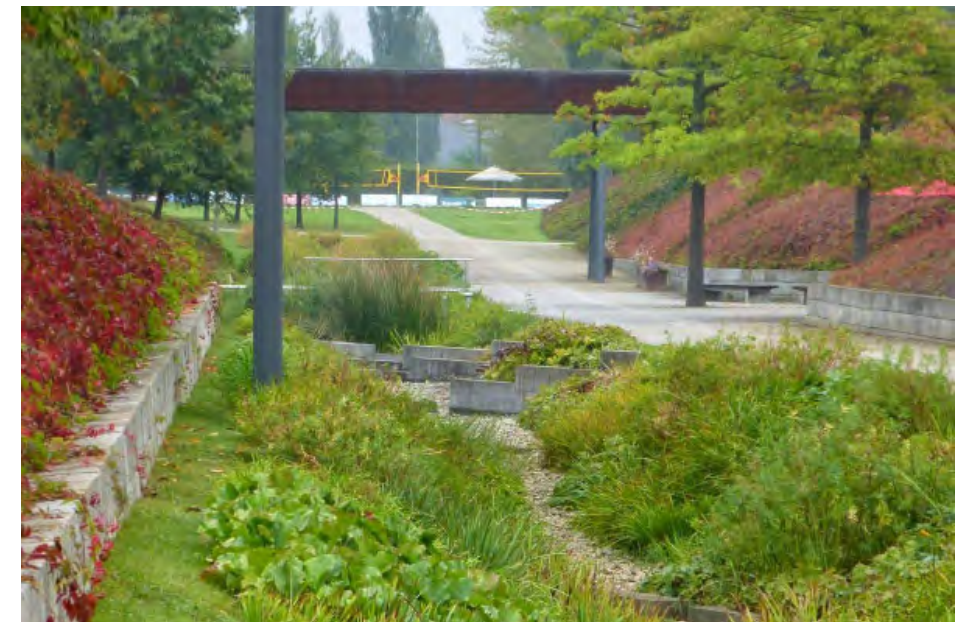
Water in de openbare ruimte niet alleen mooi, maar ook functioneel

Water kan worden geborgen in betonnen constructies

Water kan worden geborgen in betonnen constructies

Water kan worden geborgen “zachte pooien” in het landschap

ONDERWERP

Wateropgave

datum: november 2020

22

Water kan worden geborgen “zachte pooien” in het landschap

Het heeft de voorkeur om het water zichtbaar, dus bovengronds, te bergen. Dit verhoogt de aantrekkelijkheid, bewustwording en betrokkenheid van passanten/gebruikers/werknemers. Het bergen van water kan door “zachte plooien” in het landschap te maken, zoals beplante wadi’s of in harder vormen zoals stenen of betongoten. Ook mengvormen zoals een beplante bodem met harde, stenen wanden zijn mogelijk. Deze stenen elementen zijn op hun beurt weer te gebruiken als zitelementen.

BOUWSTEEN NR 5 CENTRALE PARKEERVOORZIENINGEN

Parkeren heeft zoals al eerder opgemerkt een sleutelrol in het realiseren van de gebiedsdoelen. Zonder nieuwe parkeeroplossingen komt geen grond vrij om de kwaliteitsimpuls in het openbaar gebied te creëren. Parkeren op eigen terrein moet worden losgelaten.

Naast beperkt parkeren bij gebouwen zijn nieuwe parkeerscenario’s denkbaar: gebouwde parkeervoorzieningen en gebruik maken van de parkeerplaatsen rondom de Grolsch Veste. De maximale looptijd van 10 min kan door slimme en nieuwe “last mile” vervoersmiddelen ingekort worden. Alle parkeervoorzieningen zijn tevens mobipunten en elektrische voertuigen kunnen er opgeladen worden.

“Last mile” vervoer, met “zero emission” van parkeerplaats naar werkplek

“Last mile” vervoer, individueel

Parkeren in een garage

ONDERWERP: HOE

STIJLBOEK KENNISPARK

Gemeente Enschede

CATALOGUS

In dit onderdeel van het Stijlboek worden opties geleverd voor de vormgeving en keuze van materialen en beplanting. Dit document moet worden gezien als een richtlijn waaraan vormgeving kan worden getoetst, met als doel de ontwikkeling van een herkenbaar en leesbaar gebied met een eigen uitstraling. Door het toepassen van hetzelfde materiaalgebruik en herkenbare plantensoorten is het de bedoeling dat het direct duidelijk is in welk deelgebied van het Kennispark men zich bevindt. Bij het aanvragen van subsidies voor kaveloverschrijdende projecten, dient te worden gekozen uit de voorbeelden uit deze catalogus. Wanneer een specifiek voorbeeld zich niet voordoet kan inspiratie worden gehaald uit de voorgaande bladzijdes van het Stijlboek, en dienen materiaalkeuzes te worden gebaseerd op vergelijkbare voorwerpen uit deze catalogus. In de keuze van materialen en voorwerpen geldt ten alle tijden ‘dit product of een vergelijkbaar product van dezelfde kwaliteit en vergelijkbare uitstraling’.

Klostermann Finerro SCADA, aangelegd met ‘rafelige’ randen

VERHARDING

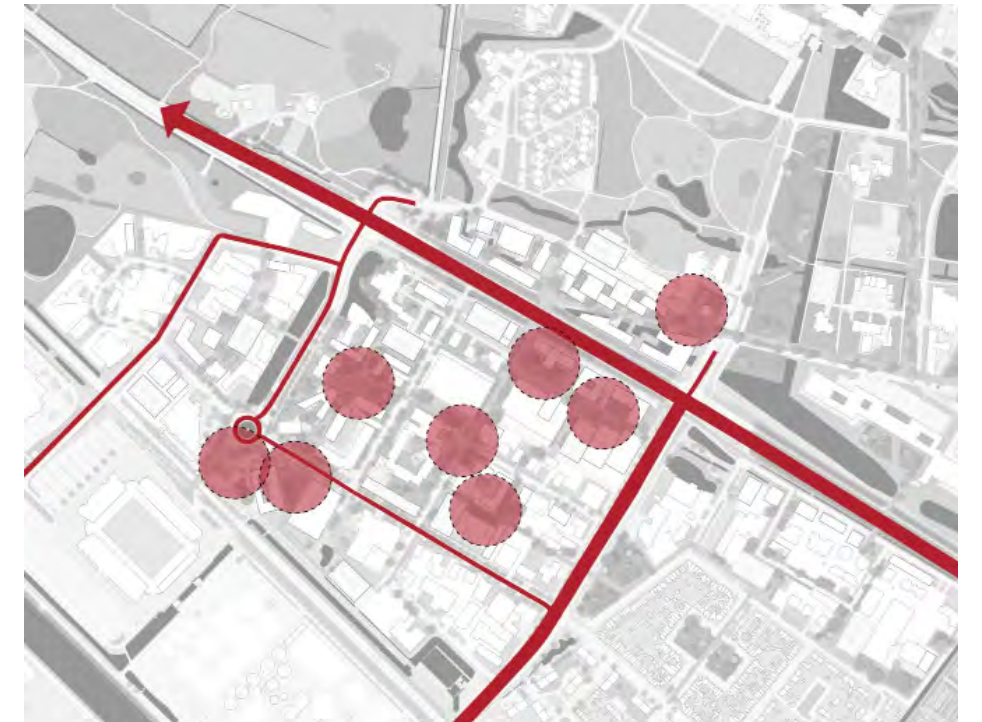
Om ervoor te zorgen dat het tapijt van het Kennispark wordt vormgegeven als een samenhangend geheel zijn er een aantal typen verharding voorgeschreven die toegepast dienen te worden.

Op locaties met verblijfsgebieden dient de steen Klostermann Finerro SCADA te worden toegepast, op een manier waardoor verharding altijd ‘rafelig’ overgaat in groen. In de verdere deelgebieden dienen enkel aan een aantal routes de ingangen naar gebouwen en plekken met meerwaarde voorzien te zijn van dit type bestrating. Dit geldt uiteraard alleen voor gevels met een goede relatie openbaar – prive. Op elke andere locatie mag gebruik worden gemaakt van een goedkoper alternatief, zoals een grijze betonklinker. Hiernaast geeft een kaartje aan op welke locaties de Finerro SCADA toegepast dient te worden. De cirkels geven aan waar vanuit de huidige situatie nieuwe verblijfsgebieden worden verwacht.

Bij het toepassen van halfverharding op eigen kavel of in de openbare ruimte wordt de voorkeur gegeven aan een materiaal wat CO2 opneemt, ter inachtneming van de BREEAM handelswijze en de mogelijkheid tot de inziging van water; zoals het materiaal Olivijn.

Grijze betonklinker

Kaartje waar Finerro SCADA van Klostermann moet worden aangelegd.

Halfverharding die CO2 vastlegt, Olivijn

ONDERWERP

Catalogus

datum: november 2020

24

BEPLANTING

Voor het vergroenen van het Kennispark hebben wij een aantal soorten gespecificeerd die overal mogen worden toegepast.

- Binnen de categorie bomen kan worden gekozen uit de volgende soorten:
- Iepen (Ulmus ‘Columella’)
 - Berken (Betula pubescens)
 - Lindes (Tilia cordata)
 - Veldesdoorns (Acer campestre)
 - Elzen (Alnus glutinosa)
- Inheemse fruit- en notenbomen kunnen worden geplaatst in de buurt van nieuwe horecavoorzieningen, in overleg met de desbetreffende horeca-eigenaar die gebruik zou maken van de oogsten.

Voor vaste planten kan gebruik worden gemaakt van het mengsel “Fleur Robuste” van kwekerij Lageschaar:

Mix vaste planten, siergrassen en bollen 9 st per m².
Zonnemengsel (bloei maand):

1. 10% Echinacea pupurea (7-10 st per m²)
2. 10% Deschampsia cespitosa (achterin) (7-10 st per m²)
3. 10% Helenium ‘Moerheim Beauty’ (7-10 st per m²)
4. 10% Geranium ‘Tiny Monster’ langs de randen
5. 5% Kalimeris incisa ‘Madiva’ (6-9 st per m²)
6. 5% Leucanthemum vulgare (5-9 st per m²)
7. 10% Nepeta racemosa ‘Grog’ langs de randen
8. 10% Nepeta grandifl ora ‘Wildcat’ (6-8 st per m²)
9. 10% Pennisetum alepecuroides (8-10 st per m²) langs randen
10. 10% Persicaria amplexicaulis (7-11 st per m²)
11. 10% Stipa tenuissima (7-10 st per m²) in de voorste rand

Voorbeeld “Fleur Robuste” beplanting

WATER

Volgens de BREEAM-voorschriften moet water zoveel mogelijk bovengronds worden geborgen in de openbare ruimte en op de kavel. Dit kan zichtbaar worden gerealiseerd in de vorm van beplante natuurlijke en stedelijke wadi’s. De richtlijnen bij de vormgeving hiervan zijn als volgt: de aanleg van natuurlijke wadi’s zoveel mogelijk als ‘zachte plooiën’ in het landschap. Taluds van deze wadi’s zijn 1:3 of flauwer, om onderhoud ervan mogelijk te maken.

Bij zowel de natuurlijke als stedelijke dient bij verhoogde stenen randen en andere verharding gebruik gemaakt te worden van de kleur en soort stenen als geïntroduceerd onder het kopje “Verharding”, of een ander materiaal van vergelijkbare kleur en kwaliteit. De beplanting in de wadi’s en hoge waterbakken zal worden gedaan met gebruikname van het beplantingsarrangement “Fleur Robuste”.

Natuurlijke en stedelijke wadi’s kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt als informele scheiding tussen publieke en (semi)privéruimtes.

Natuurlijke wadi

Stedelijke wadi

MEUBILAIR

In de keuze voor straat- en parkmeubilair en sport- en spelfaciliteiten binnen het Kennispark is een driedeling gemaakt: 1) Permanent meubilair voor toepassing op de kavels en in de openbare ruimte; 2) Markante voorwerpen in de openbare ruimte; 3) Tijdelijk meubilair voor toepassing op ongebruikte parkeerplaatsen in de transitie naar een nieuw Kennispark.

1) PERMANENT MEUBILAIR

Om de transities tussen openbare ruimte en privé zo naadloos mogelijk te maken worden hier een aantal standaardvoorwerpen en -materialen voorgeschreven die dienen te worden toegepast.

Om zo goed mogelijk te voldoen aan de BREEAM-voorschriften wordt in de openbare ruimte zoveel mogelijk gebruik gemaakt van houten meubilair, gemaakt uit inheems hout van bijvoorbeeld Robinia of Acacia. Wanneer de voorwerpen niet geheel uit hout kunnen bestaan wordt de voorkeur gegeven aan meubilair met een houten uiterlijk, zoals de afvalbakken in de FALCOLINEA lijn, te zien op de volgende pagina. Waar mogelijk ligt de voorkeur bij meubilair wat bijdraagt aan de biodiversiteit en het klimaat, zoals een fietsoverkapping met wanden van verticaal groen en een sedum dakbekleding.

Om beweging in de openbare ruimte aan te moedigen zijn er ook een aantal keuzes gemaakt voor meubilair ten behoeve van het fietsverkeer en het sporten in de openbare ruimte. Fabricant IJreka biedt bijvoorbeeld een lijn van duurzame buitensporttoestellen, gemaakt van inlands Robinia of Acaciahout. Deze kunnen worden toegepast op de eigen kavel, of kunnen in de openbare ruimte worden geplaatst om een trimparkours te vormen.

Voorbeeld houten picknicktafels op het Demcon-terrein

Voorbeeld duurzaam trimparcours in het Vechtpark te Hardenberg

Afvalbak en bankjes uit de FALCOLINEA-reeks

Fietsoverkapping FALCOLOK-500 met sedum dakbekleding

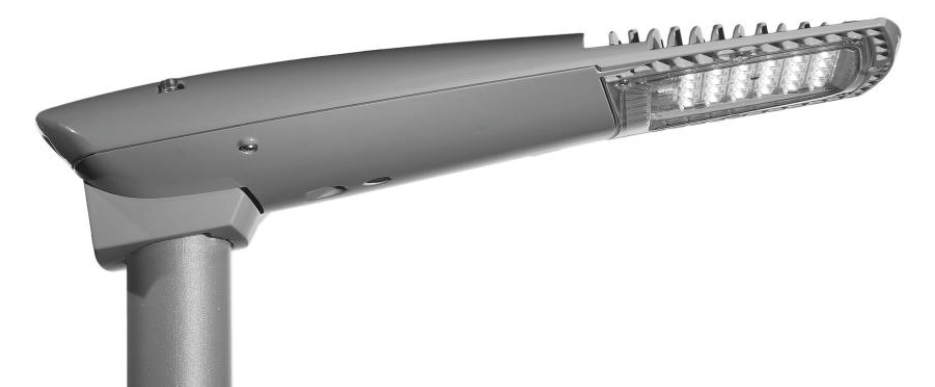

Fietsreparatiekolom en fietspomp FALCOFIKS 2.0 PC01.964.000

Voor overig standaard meubilair wat niet is voorgeschreven binnen dit Stijlboek worden de algemene technische inrichtingseisen voor de openbare ruimte van de Gemeente Enschede gehandhaafd. Voorbeelden hiervan zijn de toepassing van verlichting en straatmeubilair in de openbare ruimte, zoals die van het standaard fietsnietje, RVS afzetpalen en de toe te passen lichtmasten die reeds zijn gerealiseerd in het huidige Kennispark.

Standaard fietsnietjes: geborsteld RVS 316, buisdiameter 42 mm, hoogte 850/900 mm

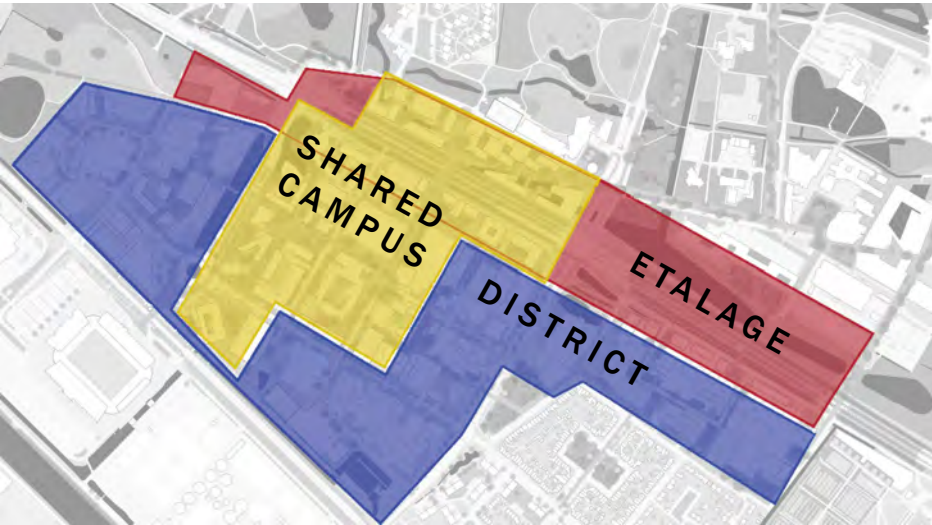
Lichtmast Schreder Axia 1 GEN 2

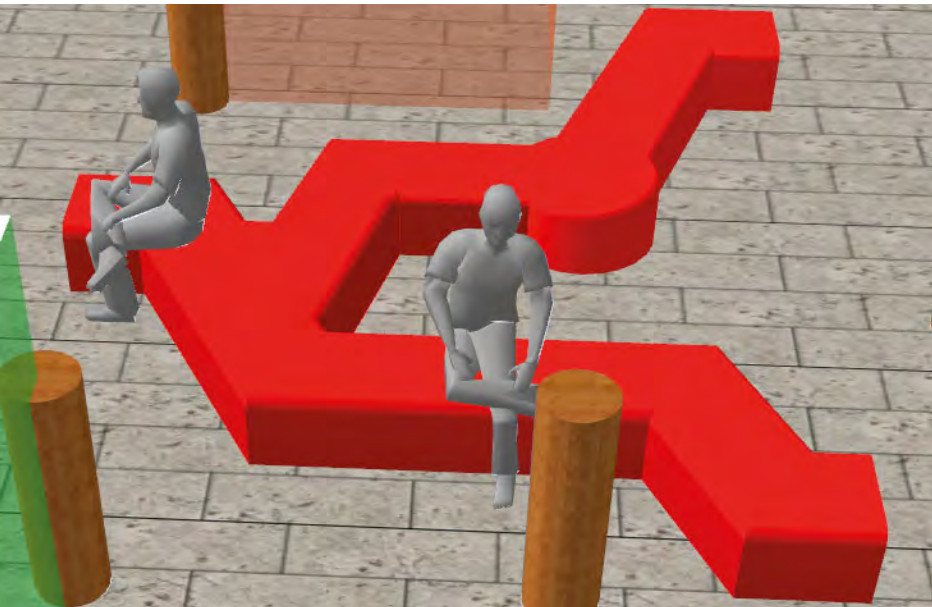
RVS-palen

2) MARKANTE VOORWERPEN

Om ontmoeting in de openbare ruimte te faciliteren is er ook ruimte voor een aantal markante voorwerpen die afwijken van het standaard materiaalgebruik in de rest van het Kennispark. Inspiratie voor het soort meubilair waar hierin naar wordt gezocht kan worden gevonden in dit Stijlboek op pagina 19. Bij voorkeur werken deze markante voorwerpen als branding voor het hele Kennispark, zoals bijvoorbeeld het onderstaande bankje wat de vormen van het Innovatiepad nabootst. Om ervoor te zorgen dat de verschillende deelgebieden duidelijk verschillen in het straatbeeld, wordt voor dit meubilair gebruik gemaakt van een kleur per deelgebied. Markante voorwerpen in deelgebied Etalage zullen rood zijn van kleur, in District blauw en in deelgebied Shared Campus geel.

Kleurgebruik markante voorwerpen per deelgebied

Voorbeeld markante zitgelegenheid in opvallende kleur

TIJDELIJK MEUBILAIR

In de transitie naar een nieuw Kennispark wordt het aangemoedigd om voorzieningen te plaatsen op parkeerplaatsen die in onbruik zijn geraakt omdat mensen de auto elders parkeren, of bijvoorbeeld op de fiets of met OV naar het werk komen, mits deze bijdraagt aan het vormgeven aan sociale interactie, vergroening en/of duurzaamheid. Deze mogen “ludieker” zijn dan de rest van het meubilair in het Kennispark, en afwijken van het verder voorgeschreven materiaal- en kleurgebruik. Er wordt een beloning vertrekt aan bedrijven die 10+ medewerkers uit de auto halen en met de fiets naar het werk laten komen, in de vorm van tijdelijk meubilair. Die beloning moet (semi-permanent) de plek innemen van 1 of 2 parkeerplaatsen. Hieronder zijn een aantal voorbeelden van dergelijk tijdelijk meubilair gegeven.

Voorbeeld 1: Fietsenrek van Cyclehoop

Voorbeeld 2: Zitbanken met plantenbak van het model FalcoLinea

Voorbeeld 3: Boombak op wielen in de vorm van een auto

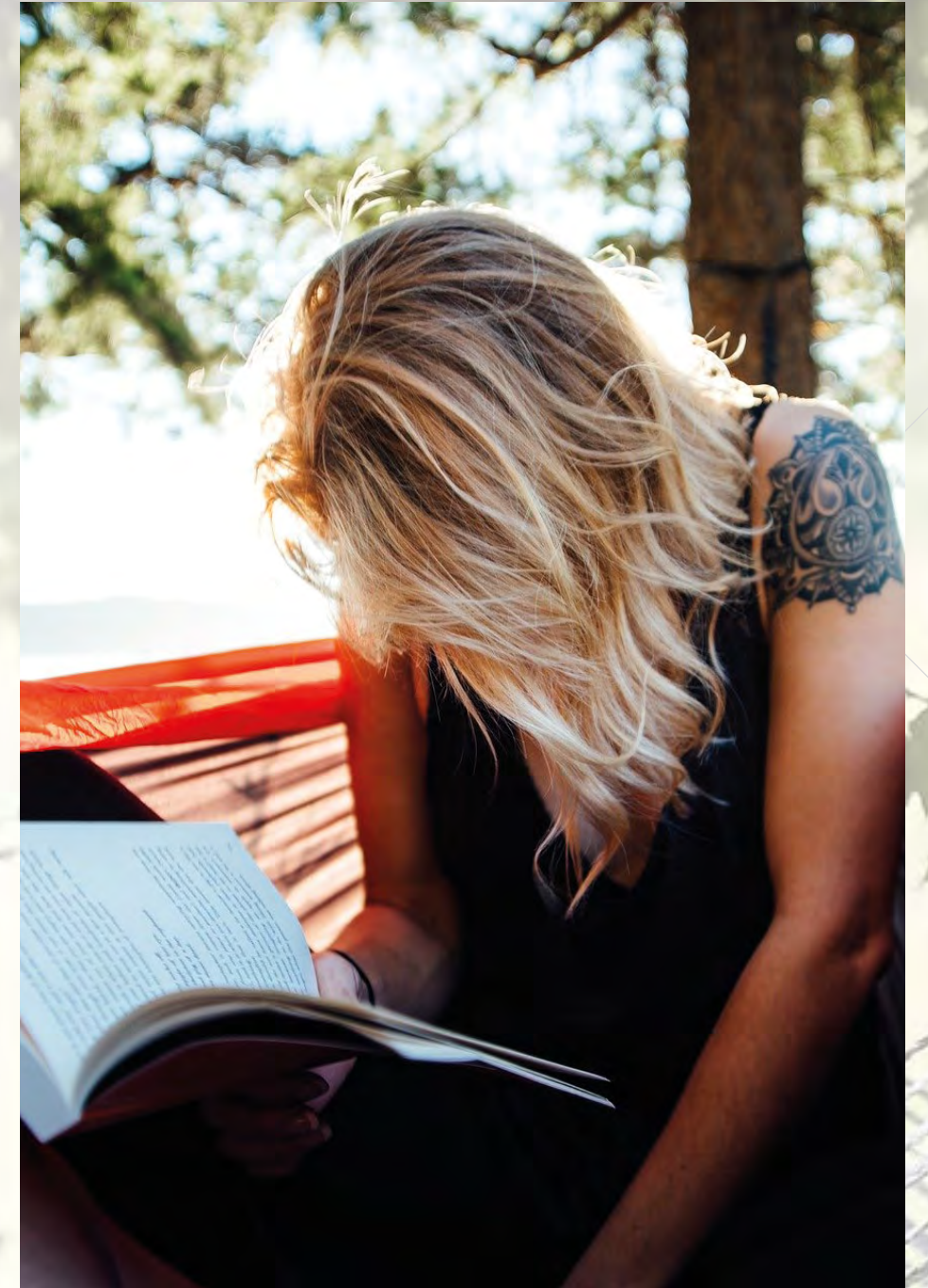

Voorbeeld 4: Punto Design's Cube pavilion

ACHTERPAGINA

Colofon:
Gemaakt voor Kennispark door;
Dewi Sporre, Lise Smits en Henk Visscher

Gemeente Enschede

Studeren op het Kennispark

ONDERWERP

Stijlboek kennispark

datum: november 2020

28